

Inloopavond

2 februari 2026

urbis

Introductie

- Het gebied tussen de Westersingel, het Havenkwartier en de historische binnenstad vormt een overgang tussen historische structuren en nieuwe stedelijke functies.
- De Westersingel is een belangrijke ontsluitingsroute, terwijl in en rond het Havenkwartier en de Stoelemat nog sporen van de voormalige vestingwerken zichtbaar zijn.
- Door functieveranderingen, leegstand en verouderde openbare ruimte is vernieuwing nodig.
- Geplande woningbouw en de herinrichting van de Westersingel bieden kansen voor een toekomstbestendige, groene en veilige stadsomgeving.

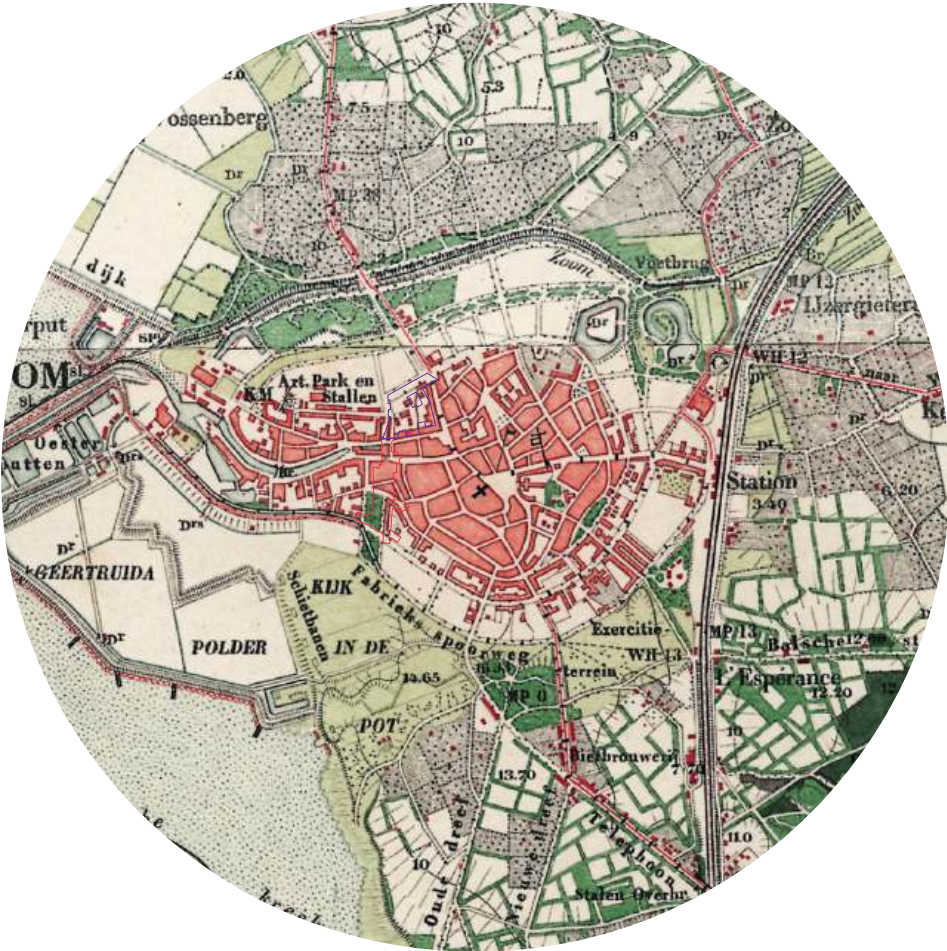
Analyse

Ontstaanshistorie

1850

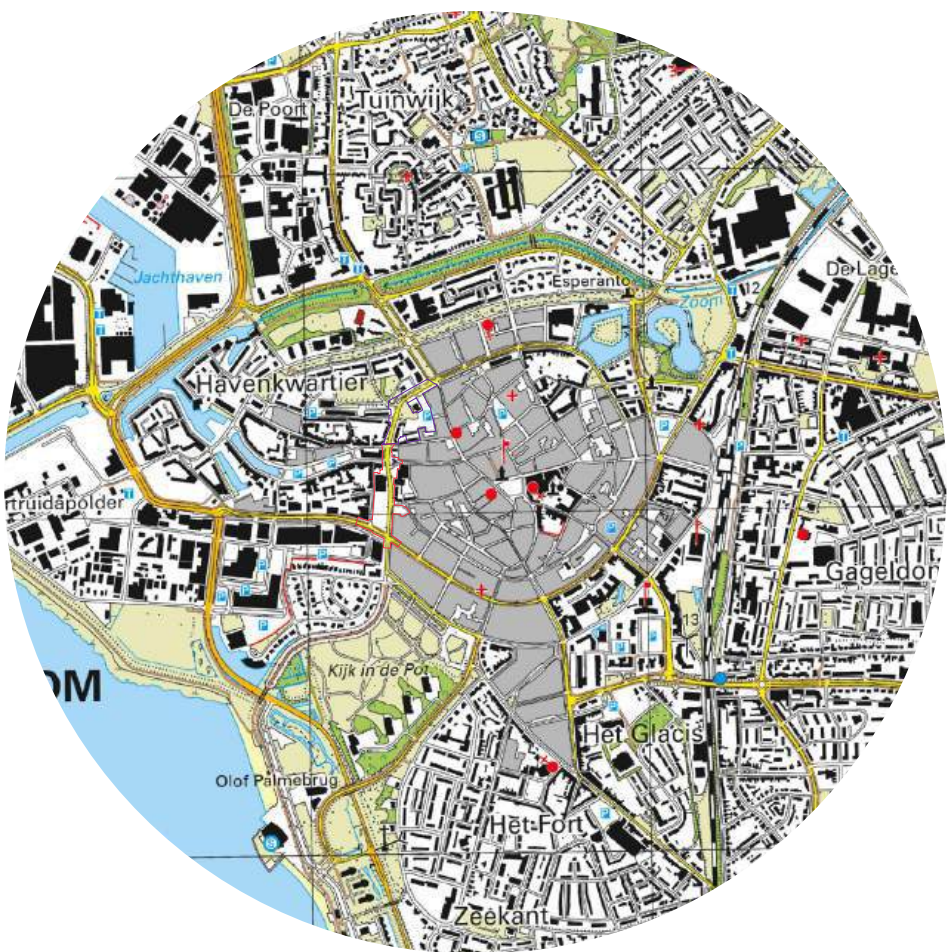
1900

1960

2024

Ontstaanshistorie en archeologie

1850

1900

1960

2024

Archeologische Waardenkaart Centrum Bergen op Zoom en onderdelen van de vesting werken

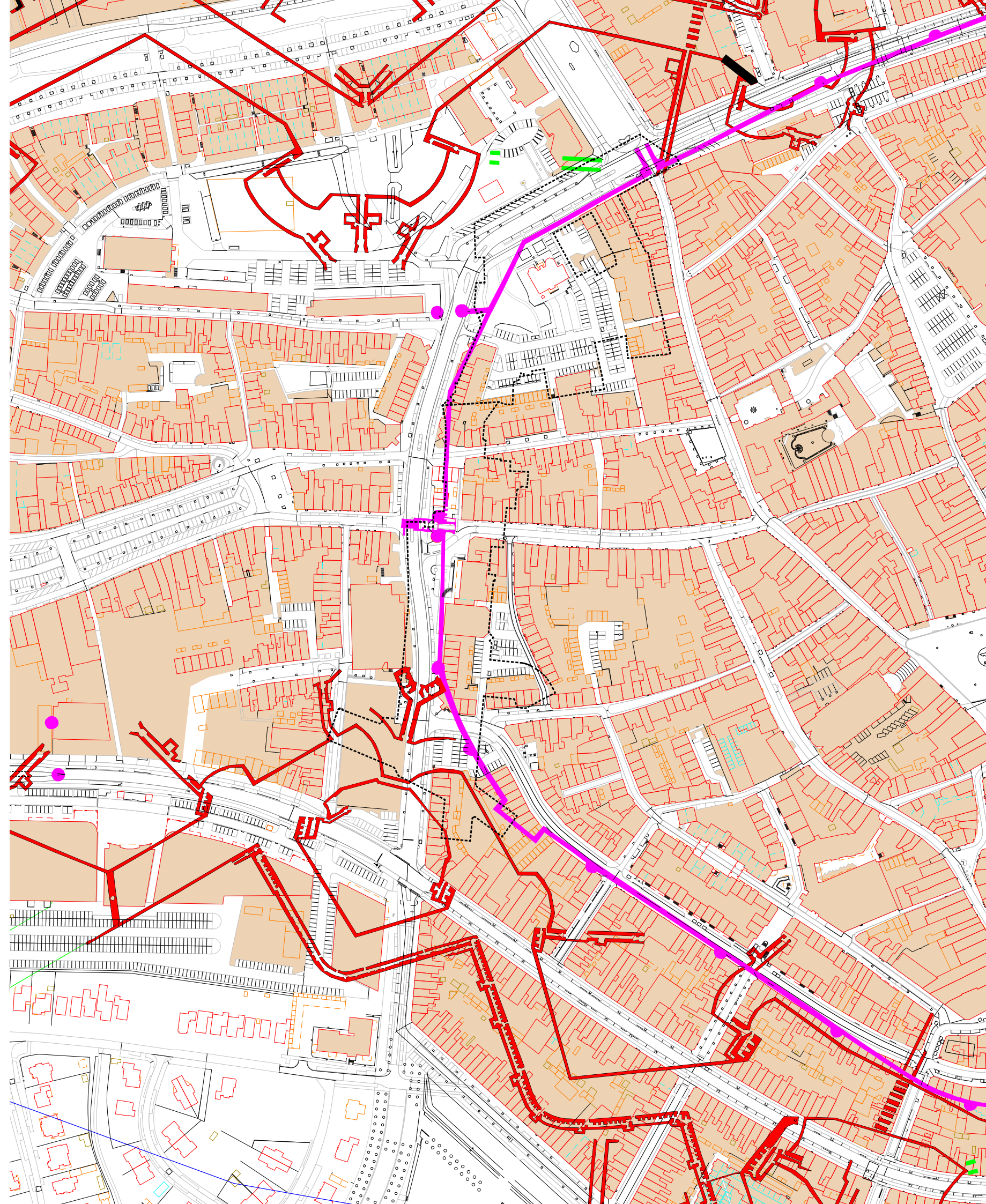
Archeologisch zeer waardevol terrein

Vestingmuren en poorten 14e - 15e eeuw

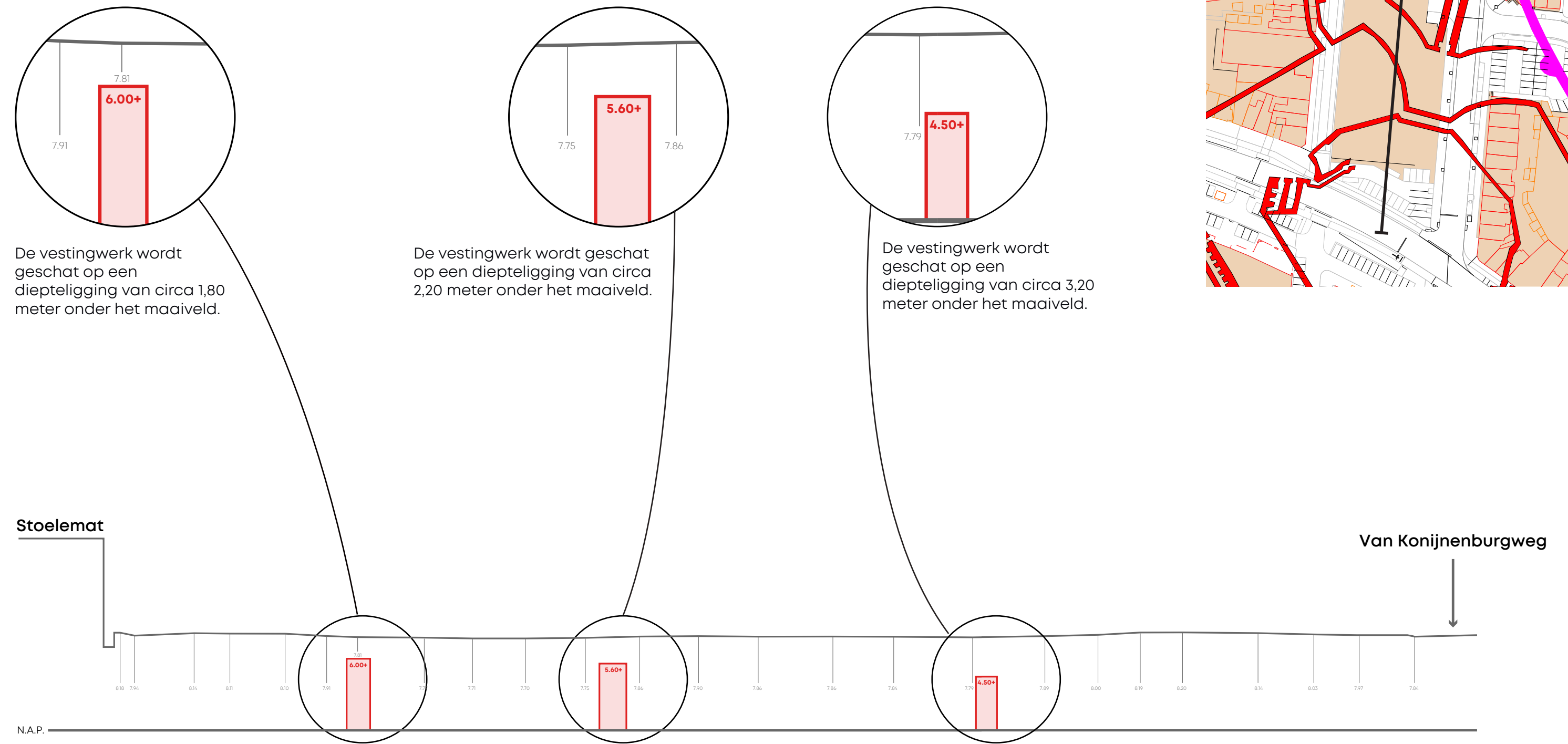
Vestingmuren en poorten 17e eeuw

Vestingwerken en onderaardse gangen 18e eeuw

..... Plangebied

Geschatte diepteligging van de vestingwerken

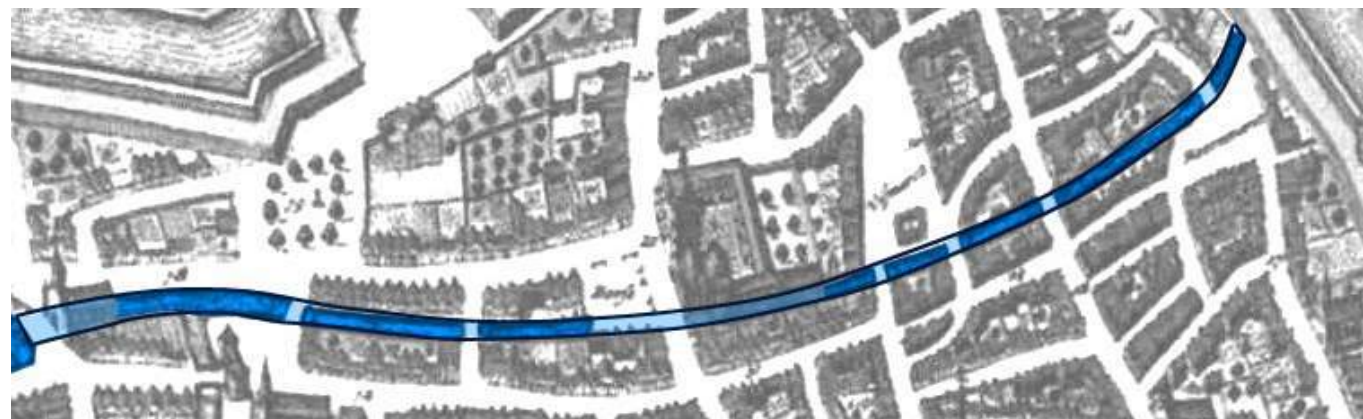

Tussen water, vestingwerken en boulevard: de ontwikkeling van de Gevangenpoort

Water

- De Gevangenpoort maakte deel uit van de stadsmuur met gracht en voorpoort, waarin water een verdedigende rol speelde.
- Rond 1484 verloor de poort haar functie door de stadsuitbreiding.
- De Grebbe verzorgde de afwatering en voedde de grachten; historische kaarten tonen daarnaast de Janskapel en kloosterbebouwing bij de Stoelemat.

1649

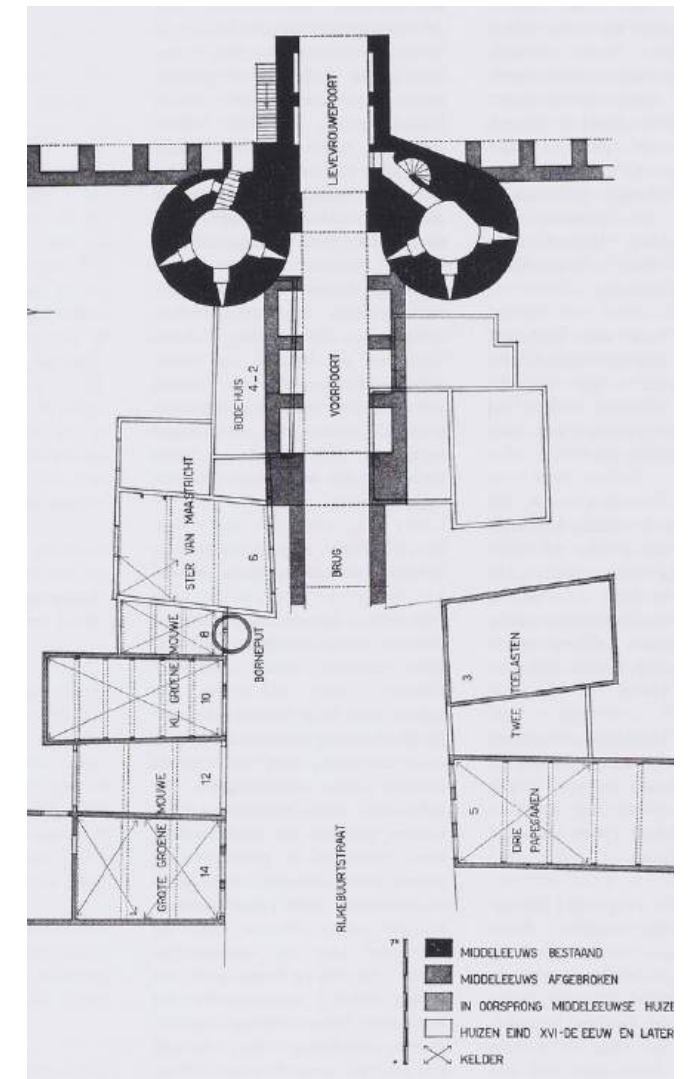
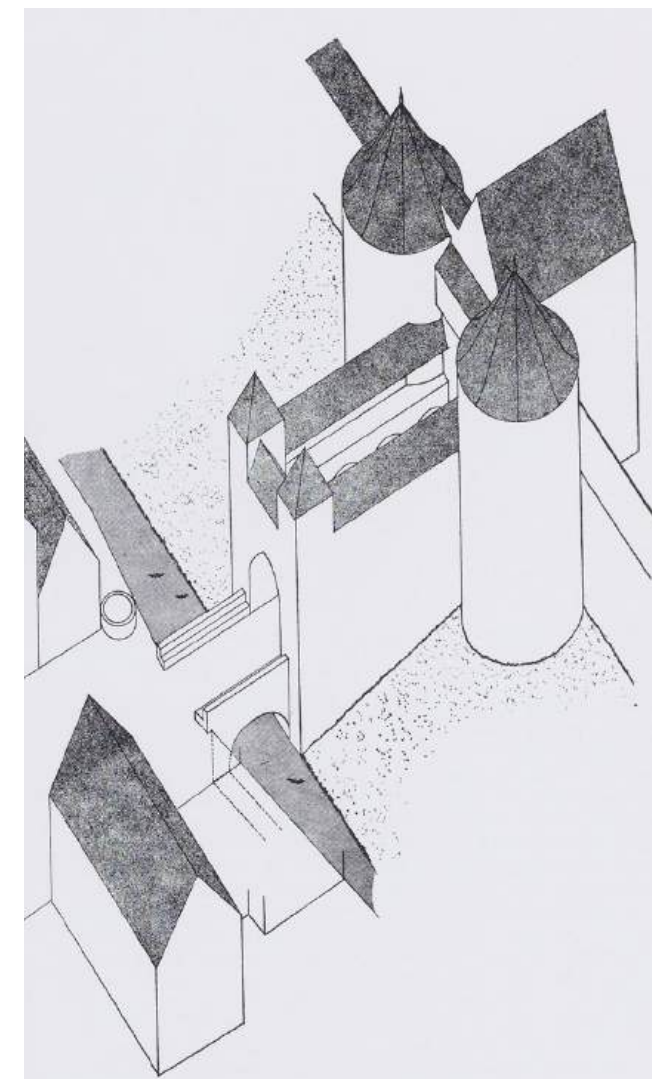

Bron - Kaart : De kaart van Joan Blaeu laat zien dat net buiten beeld de Waterschans is aangelegd - 1649
Bron - Afbeelding : Gevangenpoort - Detail uit, plattegrond Bergen op Zoom, Frans Hogenberg, 1581

Vestingwerken

- De Gevangenpoort (ca. 1300) is een van de oudste nog bestaande stadspoorten van Nederland.
- De poort bleef behouden doordat zij haar verdedigende functie vroeg verloor en later als gevangenis werd gebruikt.
- Het project zet in op het opnieuw zichtbaar maken van deze historische vestingstructuren.

1750

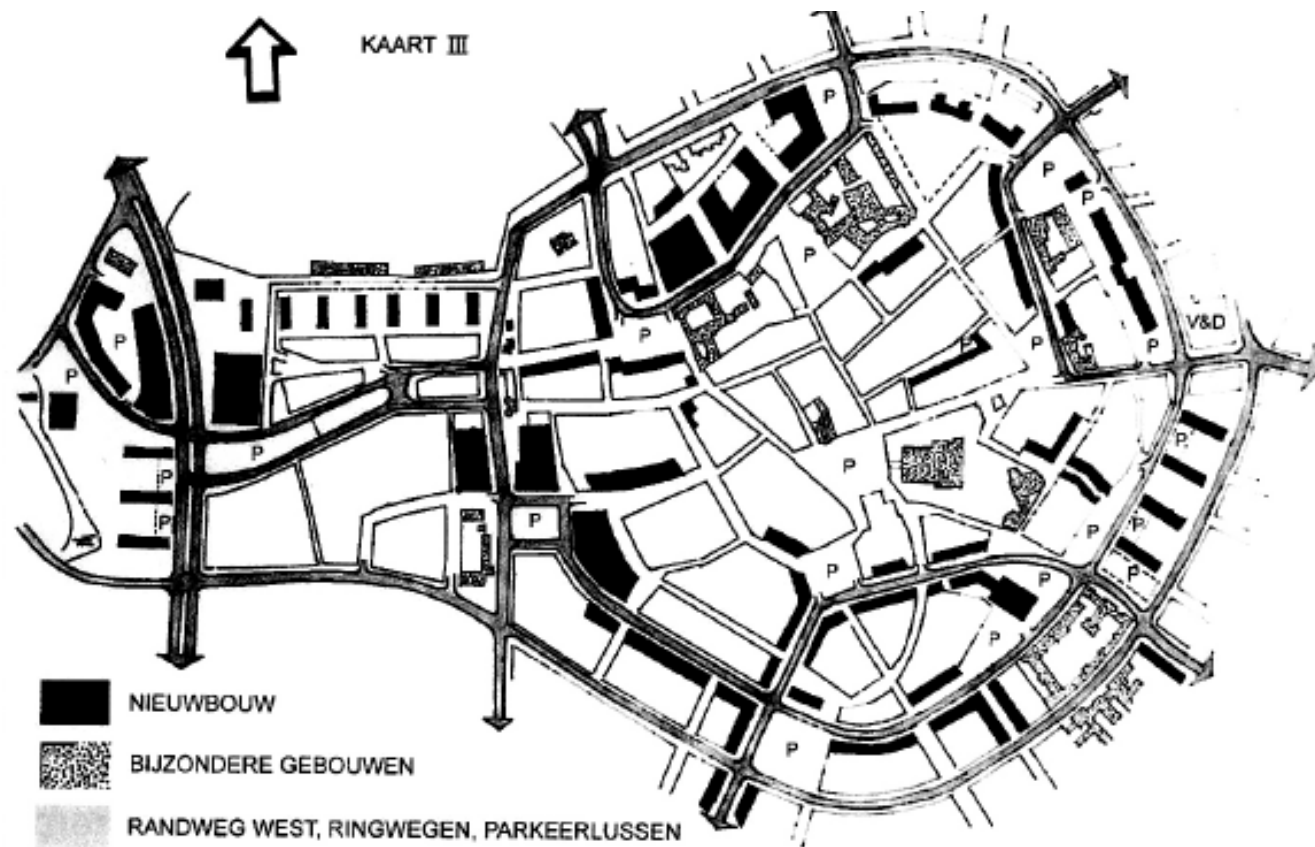
Bron - Kaart : Plattegrond van Bergen op Zoom rond 1750 met de pas voltooide vestingwerken
Bron - Afbeelding 2 en 3 : Axonometrie en plattegrond van de Gevangenpoort rond 1400. Tekeningen door Jan Weyts

Tussen water, vestingwerken en boulevard: de ontwikkeling van de Gevangenpoort

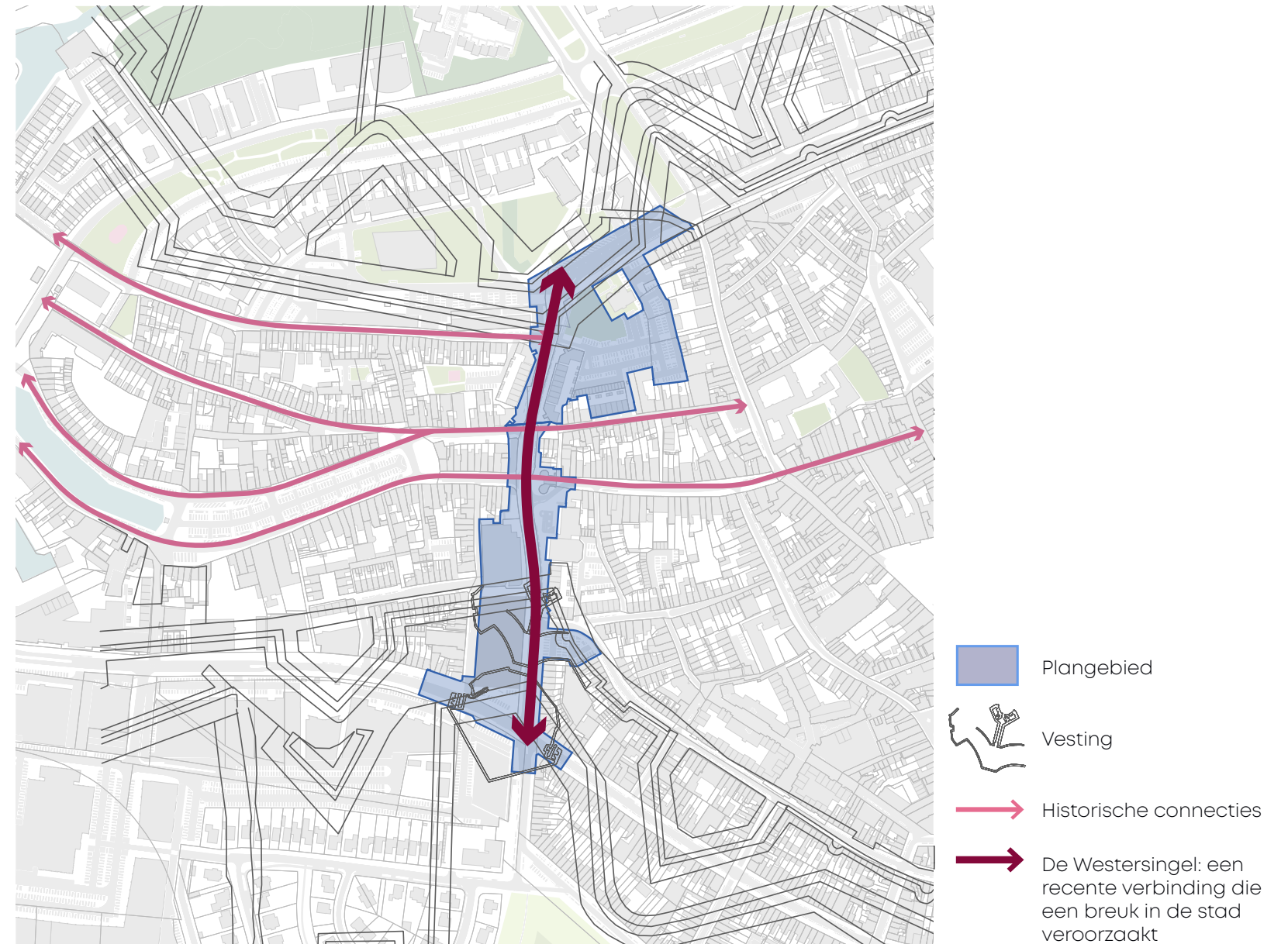
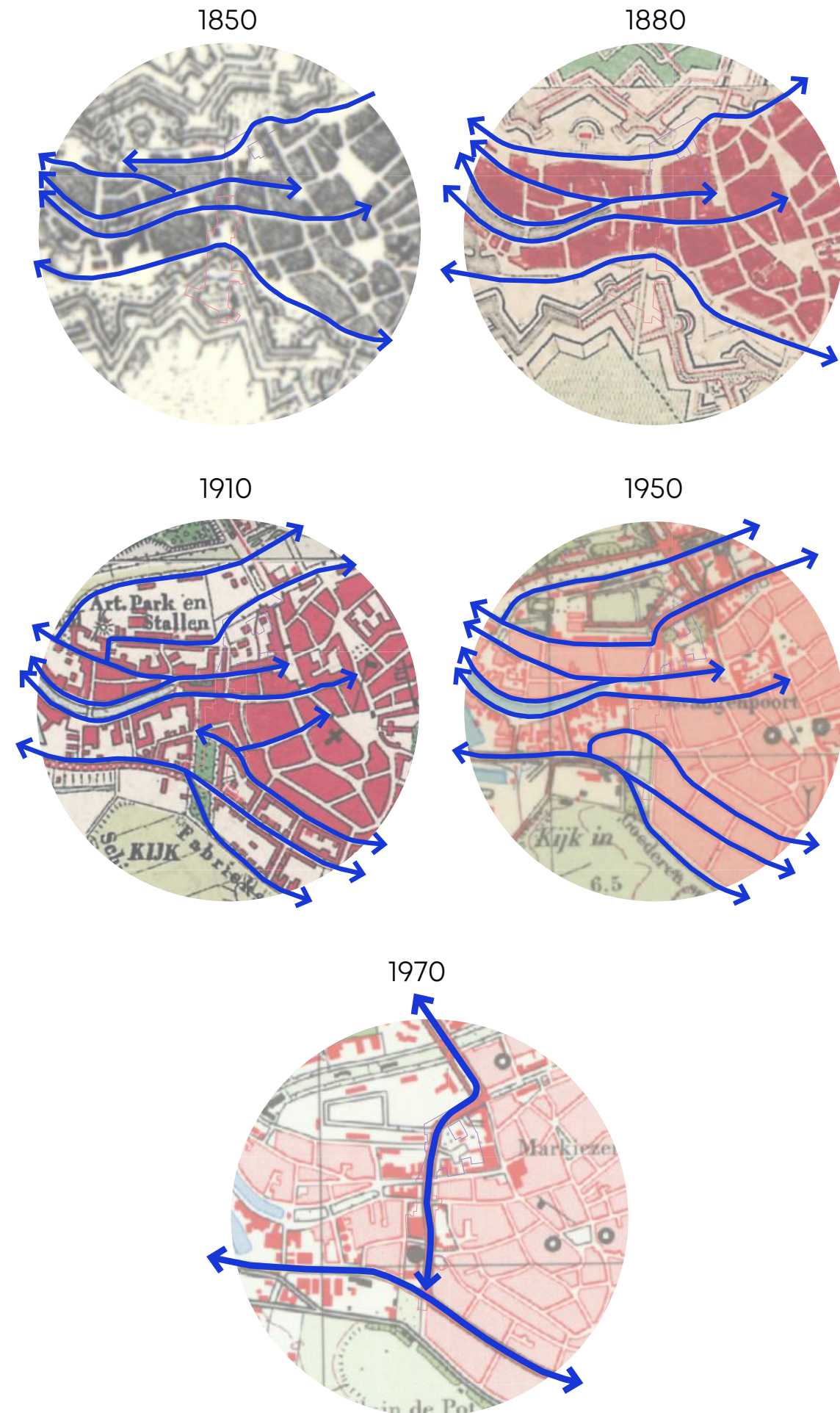
De stedelijke breuk van de jaren zestig

- In de jaren zestig werd een grootschalig reconstructieplan opgesteld om het centrum te moderniseren, waarvan uiteindelijk alleen de Westersingel is gerealiseerd.
- De aanleg van de Westersingel leidde tot een fysieke scheiding tussen het Havenkwartier en de historische binnenstad.
- Pogingen in de jaren zeventig om deze breuk te herstellen hebben de versnippering van de stad niet volledig kunnen wegnemen.

1970

Conclusie historie

Geschiedenis en structuur: sleutels voor het ontwerp

- Tot halverwege de 20e eeuw kende de binnenstad een fijnmazig, oost-west georiënteerd stratenpatroon dat haven en centrum verbond.
- Met de aanleg van de Westersingel (ca. 1970) ontstond een dominante noord-zuidas, die historische oost-westverbindingen doorsneed.
- Dit vereenvoudigde het verkeer, maar verzwakte de stedelijke fijnmazigheid en ruimtelijke leesbaarheid.
- Bergen op Zoom kent een rijke historische gelaagdheid, zichtbaar en verborgen in de stad.
- De opgave is het herstellen van oost-westverbindingen, het verzachten van de noord-zuidas en het zichtbaar maken van historische structuren.